

شاخص‌های کمبود ید شش سال پس از تجویز ید در دانش‌آموزان دختر روستای آهار تهران سال ۱۳۷۸

ناهید سالار کیا*، مهدی هدایتی**، دکتر فریدون عزیزی***

خلاصه

مقدمه: با توجه به نقش کمبود ید در ایجاد گواتر و تاثیر آن بر عملکرد تیروئید، وضعیت جسمی و هوشی افراد و از آنجا که روستای آهار (منطقه کوهستانی واقع در شمال شرق تهران) در سال ۱۳۷۲ به عنوان منطقه کمبود ید شناخته شده بود، این بررسی جهت پایش ید در دانش‌آموزان این روستا ۶ سال پس از تجویز محلول روغنی ید دار و نیز اجرای برنامه مصرف نمک ید دار در اهالی روستا انجام گرفت.

مواد و روش‌ها: این مطالعه توصیفی (Descriptive) بر روی کلیه دانش‌آموزان دختر ۱۴-۶ سال این روستا با انجام معاینه بالینی از نظر گواتر، نمونه‌گیری خون برای تعیین هورمونهای تیروئید و نمونه‌گیری ادرار در سه نوبت برای اندازه‌گیری ید دفعی ادرار صورت پذیرفت. بر اساس معیار سازمان بهداشت جهانی بزرگی تیروئید افراد از صفر تا ۲ تعریف شد. اندازه‌گیری غلظت هورمونهای تیروئید توسط کیت‌های تجاری و اندازه‌گیری ید ادرار با روش هضم به عمل آمد. نتایج حاصل از این بررسی با داده‌های موجود در سال ۱۳۷۲ (قبل از تجویز ید) مقایسه گردید.

یافته‌ها: نتایج معاینه بالینی گواتر نشان داد که گواتر درجه ۲ از ۸۶ درصد در سال ۱۳۷۲ به ۵ درصد در سال ۱۳۷۸ رسیده که این کاهش از نظر آماری معنی دار بود ($P < 0/001$). شیوع گواتر درجه ۱ به طور مشخصی افزایش یافت (از ۱۰ درصد به ۵۳ درصد، $P < 0/001$). شیوع کلی گواتر به میزان ۳۹ درصد نسبت به سال ۱۳۷۲ کاهش (از ۹۶ درصد به ۵۸ درصد) و میانگین ید دفعی ادرار افزایش قابل توجهی نشان داد (از ۵/۶ میکروگرم در دسی لیتر در سال ۷۲ به ۱۸/۴ میکروگرم در دسی لیتر در سال ۷۸، $P < 0/001$). میانگین هورمون های T_3 و هورمون محرک تیروئید (TSH) و میزان برداشت T_3 توسط رزین (RT3UP) در سال ۱۳۷۸ در محدوده طبیعی قرار داشتند.

نتیجه‌گیری و توصیه‌ها: تجویز ید روغنی و به دنبال آن مصرف نمک یددار سبب کاهش قابل توجهی در شیوع و شدت گواتر، افزایش مشخص در میزان ید دفعی ادرار و درستکاری تیروئید گردیده است. ادامه مطالعات پایش اثر ید تکمیلی بر وضعیت گواتر در مناطق مختلف ایران توصیه می‌گردد.

واژگان کلیدی: کمبود ید، نمک ید دار

مقدمه

در مطالعات وسیع قبلی عوارض شدید کمبود ید از جمله کم‌کاری تیروئید، اختلالات رشد جسمی و ذهنی در مبتلایان ساکن نواحی کوهستانی اطراف تهران گزارش شده است (۱،۲). پس از تشکیل کمیته کشوری مبارزه با اختلالات ناشی

* عضو هیأت علمی پژوهشی، انستیتو تحقیقات تغذیه‌ای و صنایع غذایی کشور

** کارشناس آزمایشگاه، مرکز تحقیقات غده درون ریز، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

*** استاد رشته غده درون ریز و متابولیسم مرکز تحقیقات غده درون ریز، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی